

Quan viure no és gens fàcil

ANNA TOMÀS

NARRATIVA

Maria Mercè Roca,
Els dies difícils.
COLUMNA. Barcelona, 2005.

Per a Maria Mercè Roca (Portbou, 1958) escriure no és només una professió. Per damunt de tot es tracta d'un vehicle d'autoreflexió i una companyia per a la soledat, tal com demostren alguns dels personatges de les novel·les *Delictes d'amor*, *L'últim tren* i la darrera, *Els dies difícils*, que converteixen l'entramat del text en una anàlisi introspectiva en la qual desemmascarem la seva veritat, els seus sentiments, els seus fantasmes personals. Ara, a través de la Joana, una dona de 40 anys que es fa càrrec en solitari de la seva filla adolescent, una nena introvertida i amb un problema ocular que no es desvela fins al darrer capítol, i de la seva mare, amb demència senil, Roca aprofundeix en la complexitat de sentiments i preocupacions dels que duen una vida grisa i, al mateix temps, heroica.

No hi ha culpables, la nena i la seva mare no miren de complicar-li la vida, però la Joana no pot evitar viure en un contrasentit. Que no hi té dret, ella, "a tenir quinze dies de vacances i no haver d'estar pendent de ningú, amb el cor alerta com està sempre, sense treva ni respir, sempre pensant què passarà, vigilant, vigilant, vigilant". I és que, entremig de tot aquest marasma d'entrebancs diaris que suposa arribar a final de mes, pujar la seva filla, l'Alba, i cuidar de la seva mare, de la qual ja no sap què pensa ni quin sentit tenen les coses que fa ni les que diu, la Joana intenta trobar el seu lloc al món, un lloc que ara passa per seduir el Ricard i fer-lo sentir ganes de viure amb ella. "Per fer que vulgui compartir amb ella els rebuts i les factures, perquè els llits ja fa temps que els desfan junts". Però a aquest home senzill el compromís li fa por, els lligams l'ofeguen i els deures el tenallen.

Els dies difícils és, doncs, una crònica de l'heroïcitat quotidiana, de la feina dura que cal fer quan viure no és gens fàcil

i als drames personals s'hi sumen un compte corrent amb números vermells i un contracte temporal. Així mateix, la Joana agafa la torxa de les dones de la seva família, totes marcades pel sacrifici. La seva àvia va haver de sobreviure al camp d'Argelers després de la Guerra Civil i la seva mare, que va passar prou penes a Girona en temps de Franco, també va patir mil i una penúries per aconseguir treure el seu marit de la Model. Les històries del passat arriben a orelles de la Joana quan ella menys s'ho espera i a través dels relats que li brinda la seva mare en instants de lucidesa. Roca també empra el recurs de la fotografia i fa que la protagonista, mirant instants congelats en blanc i negre, alliberi sentiments empresonats i ressusciti èpoques passades.

ELS DESITJOS DE LA JOANA

Una vida millor, algú que l'estimi i un futur al qual acostar-se amb el somriure del que sap que segurament durà una mica més de felicitat. La Joana no desitja res més que no hagin volgut, des

LA NARRADORA MARIA MERCÈ ROCA VA NÉIXER A PORTBOU EL 1958

de temps immemorials, les dones. La minoria d'edat, però, que la societat misògina ha imposat al gènere femení ha fet que, tot sovint, les armes amb què compten les dones per assolir un futur més digne tinguin una ambigüitat moral de la qual molts continuen fent, injustament, escarni. Cadascú fa servir els recursos que té a

l'abast i jutjar l'altre és molt fàcil quan no es viuen dies difícils com els de l'estirp de la Joana.

Amb una prosa treballada, voluntat de recuperació de la memòria històrica i un gran talent per aprofundir psicològicament en els personatges, l'escriptora ens regala una altra història de petites tragèdies quotidianes.

NARRATIVA

Renada Laura Portet,
Una dona t'escriu. EDICIONS
TRABUCAIRE. Perpinyà, 2005.

Poetessa, dramaturga i lingüista rossellonesa especialitzada en onomàstica catalana, escriptora total amb pocs camins per explorar al món de la literatura, Renada Laura Portet torna a publicar, després d'uns anys conreant diferents terrenys literaris, un recull de narracions breus marcat per la seva heterogeneïtat, característica gairebé inseparable del gènere (només els genis, que són pocs, i els mediocres, que són uns quants més, tenen la capacitat d'escriure un llibre de contes sense alts i baixos) accentuada aquí per l'enorme distància temporal entre relats: vint-i-cinc anys, ni més ni menys, separen la mala llet que desprèn *Cantata per a una cigala queca*, intel·ligent descàrrega contra els poetes sensibles i un dels millors contes del llibre, de la nostàlgia per la derrota, política i vital, de *Para de beure*, *Daniel*. Massa temps, potser, per poder dir que el llibre ha estat escrit per la mateixa persona.

Tot i això, l'heterogeneïtat esmentada és més temporal

que temàtica, ja que en aquests relats es parla, fonamentalment, de dues coses: del fet d'escriure ("la vida l'ha matada i ella, de nit, mata la vida. Escriu", ens diu l'autora al conte que dóna títol al llibre, tota una declaració de principis) i de l'amor en les seves diverses formes (perdut a *Para de beure*, *Daniel*, retrobat a *Uns ulls clars com aigua de neu*, desitjat a *La senyoreta Elvira*, contrariat a *L'Ós*, carnal a *Mana?*, malaltís a *Com un braç de patota*, filial a *Una dona t'escriu* i decebut a *Els panells de l'amor*, interessant variació sobre un magnífic relat de Julio Cortázar, *Circe*).

EL PLAER D'ESCRIURE

La literatura, però, s'observa des d'una sola òptica, la del plaer d'escriure, d'explicar (i explicar-se) històries, en contraposició a la falsedat i la fanfàrria buida dels salons literaris, contra els quals l'autora utilitza el millor del seu arsenal satíric.

Vint-i-cinc anys no són res?

ALFREDO GARCIA

Estilísticament, som davant d'un llibre ben escrit, d'una prosa àgil, personal i plena de recursos, de vocabulari ric, d'històries narrades amb nervi i capacitat de síntesi. És discutible, però, l'ordre dels relats: el llibre comença i finalitza amb dos dels contes més fluïxos: l'últim dels quinze, *Comiat*, és un exercici de prosa poètica que poc aporta al conjunt. I no és fins arribar al tercer relat, *Ce n'est rien...*, excel·lent retrat del sentiment de pèrdua escrit amb una potència i un ritme que a estones recorda Cèline, que *Una dona t'escriu* aixeca realment el vol. Però val la pena entrar en aquest llibre, escrit per una autora amb un ampli ventall d'influències: al conte més proper al gènere fantàstic, *L'ordinador amb cap de poma verda*, Portet ens ofereix un llistat d'autors de capçalera que va de Sant Joan de la Creu a Charles Bukowski, de Boris Vian a Rilke i de Cervantes a

Kafka. En només cent pàgines, trobem, entre altres coses, poesia, una bona dosi de sàtira, erotisme (gènere al qual l'autora ha dedicat una novel·la, *El metro de Barcelona*, i un recull de narracions, *Lettera amorosa*), reflexions gens menyspreables sobre la naturalesa de l'amor i la condició humana fetes per personatges amb els quals el lector es pot sentir fàcilment identificat, al·lusions a *Hiroshima, mon amour* ("estimar algú és començar a oblidar-lo"), el Maig del 68 vist per una mestressa de casa boja per la poesia, recorreguts per la Perpinyà medieval i pels paisatges de Massachusetts, consells per a escriptors novells, dues dotzenes de pucetes voltant per la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, atacs al classisme, ja sigui el dels intel·lectuals rics o el dels pobres que ni volen ni podrien ser intel·lectuals, il·lusions esvaïdes, il·lusions retrobades, pocs tòpics, trobades prime-

renques amb el mal en estat pur i un relat realment bo, del qual no s'ha parlat fins ara i que porta per títol *Una nit de lluna nova*, història metaliterària que parla de la joventut, la vellesa, la glòria i el difícil accés al Parnàs dels nouvinguts, els premis literaris i, per sobre de tot, de l'amistat femenina amb un to que recorda l'utilitzat en un parell de joies cinematogràfiques de visionat obligatori per a qualsevol persona a qui li agradi l'art de debò: *Tot sobre Eva*, de Joseph L. Mankiewicz, i *Què se n'ha fet de Baby Jane?*, de Robert Aldrich. No està malament, en especial si tenim en compte que hi ha qui necessita cinc-cents pàgines per dir més o menys la meitat del que aquí s'explica, i segurament no tan bé com Portet.

CREU DE SANT JORDI

Renada Laura Portet, *Creu de Sant Jordi* 2004, és una autora més reconeguda que coneguda a la Catalunya Sud. Els coneixedors de l'obra de Portet comprovaran que aquest llibre no desmereix en comparació amb la seva producció anterior (que també inclou un altre recull de narracions breus, *Castell negre*, publicat el 1982). Els no iniciats tenen una bona ocasió per descobrir una autora de qualitat. Aprofitin-la.